

UNIVERSITI PUTRA MALAYSIA

***POLA SUSUNAN MAKLUMAT DALAM
WACANA ILMIAH***

ROSE NIZA BINTI SALLEH

FBMK 2011 49

**POLA SUSUNAN MAKLUMAT DALAM
WACANA ILMIAH**

The logo of Universiti Putra Malaysia (UPM) is a shield-shaped emblem. At the top left, the letters 'UPM' are written in white on a red rectangular background. The central part of the shield features a stylized white book with a red cover, set against a background of red and white vertical stripes. The shield is surrounded by a grey border.

ROSE NIZA BINTI SALLEH

MASTER SASTERA

UNIVERSITI PUTRA MALAYSIA

2011

**POLA SUSUNAN MAKLUMAT DALAM
WACANA ILMIAH**

**OLEH
ROSE NIZA BINTI SALLEH**

**Tesis dikemukakan ke Sekolah Pengajian Siswazah, Universiti Putra Malaysia,
untuk memenuhi sebahagian daripada keperluan Ijazah Master**

Februari 2011

DEDIKASI

Alhamdulillah dan syukur yang tidak terhingga kepada-Mu Ya Allah. Hasil sokongan insan yang paling bermakna dalam hidupku, maka aku dedikasikan penulisan ini untuk kalian:

Ayah dan mak.

Terima kasih yang tidak terhingga kerana atas susah payah membesarkan dan memberi peluang untuk anak ini menikmati kehidupan yang penuh bermakna di bumi Ilahi.

Suami tercinta.

Terima kasih atas segala pengorbanan, sokongan, dorongan dan menjadi insan yang paling memahami impianku.

Nur Anisa, Farhan, dan Nurin.

Sentiasa menemani mak, semasa suka dan duka. Terima kasih, sayang.

Kakak dan adik-adikku.

Terima kasih kerana sentiasa menjadi nadi cita-citaku.

Pensyarah.

Tunjuk ajar dan kesabaran, membimbing dan memberikan ilmu, tanpa mengira batas waktu.

Sahabat handai dan rakan seperjuangan.

Terima kasih atas segala kerjasama dan sentiasa menemaniku sepanjang pengajian di Universiti Putra Malaysia 2009-2011.

28 FEBRUARI 2011

Abstrak tesis yang dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia sebagai memenuhi keperluan untuk ijazah Master Sastera

POLA SUSUNAN MAKLUMAT DALAM WACANA ILMIAH

Oleh

ROSE NIZA BINTI SALLEH

Februari 2011

Pengerusi : Profesor Madya Dr. Ahmad Mahmood Musanif, PhD

Fakulti : Bahasa Moden dan Komunikasi

Setiap ayat berfungsi untuk menyampaikan maklumat dalam sesuatu wacana. Ayat-ayat yang berkesan lazimnya disusun mengikut pola-pola tertentu yang menggabungkan antara maklumat lama dan maklumat baru. Sehubungan itu, kajian ini dijalankan untuk mengenalpasti, menganalisis dan menghurai pola susunan maklumat yang terdapat dalam wacana ilmiah. Pola-pola susunan maklumat ini akan dikenalpasti berdasarkan kepada jalinan sintaksis yang terdapat dalam wacana bahasa Melayu. Pemilihan wacana ilmiah iaitu makalah yang dimuatkan dalam Jurnal Bahasa, sebagai bahan kajian bukan sahaja dilihat begitu realistik dan sesuai dengan peredaran masa, malahan seiring dengan hakikat sebenar perkembangan bahasa kini. Data dikutip daripada ayat demi ayat dan dihurai berdasarkan kepada pola susunan maklumat yang telah dikemukakan oleh Danes (1974).

Kajian ini menggunakan kaedah deskriptif untuk mempersembahkan data kajian kerana data-data yang diperolehi boleh dihurai dengan lebih menyeluruh dan bermakna.

Dapatan kajian menunjukkan bahawa telah terdapat empat pola susunan maklumat yang lazim telah digunakan dan diaplikasikan oleh penulis-penulis untuk menyampaikan maklumat kepada khalayak pembaca dalam wacana mereka. iaitu pengekalan tema, tema berasal daripada rema, tema berasal daripada hipertema dan tema daripada perincian pecahan bahagian rema. Dapatan kajian juga menunjukkan, dalam wacana bahasa Melayu, pembahagian maklumat lama dan maklumat baru ditandai oleh tema dan rema. Malahan ayat-ayat yang biasa wujud dalam wacana berkenaan, menunjukkan bahawa proses pengaliran maklumat itu berlaku daripada tema kepada rema ayat berkenaan. Hal ini kerana penulis biasanya memilih untuk mewujudkan titik mula perbincangan di bahagian subjek ayat yang ditandai oleh tema yang menyampaikan maklumat lama. Manakala bahagian predikat ayat yang ditandai oleh rema pula berfungsi untuk menyampaikan maklumat baru yang belum diketahui oleh pembaca. Satu fakta yang penting ialah, bahagian rema dalam ayat bertindak sebagai fokus maklumat.

Kajian ini telah dilihat berupaya memberikan beberapa cadangan dan idea yang boleh membantu penulis dan ahli akademik khususnya dalam usaha untuk mewujudkan sistem penulisan wacana yang tersusun dan berpola. Disadari atau tidak, penulis sebenarnya bebas untuk memilih dan menentukan pola-pola susunan maklumat tersebut dan disusun mengikut citarasa dan keselesaan penulis itu sendiri. Malahan penyusunan maklumat dalam ayat demi ayat dengan berdasarkan kepada beberapa pola susunan maklumat yang telah dikenalpasti dilihat berupaya mewujudkan kepelbagaian teknik untuk mempersembahkan maklumat kepada pembaca.

Abstract of thesis presented to the Senate of University Putra Malaysia in fulfillment of the requirement for the degree of Master of Arts

**THE PATTERN OF INFORMATION STRUCTURE
IN ACADEMIC DISCOURSE**

By

ROSE NIZA BT. SALLEH

February 2011

Chairman : Ahmad Mahmood Musanif, PhD

Faculty : Modern Language and Communication

Every single word functions to convey message in a discourse. Usually, effective sentences having a connection between old information and new information. Based on that premise, this study is carried out to identify and analyse the pattern of information structure which is found in academic discourse. The pattern of information structure will be identified based on syntax connection which is found in Malay discourse.

The journal articles in Jurnal Bahasa has been selected because it is not only seen as realistic and suitable but it is also abreast with the current development as the language evolve with time. Data as acquired from word by word and elaborated based on the information structure which was put forward by Danes (1974). The study uses descriptive method to present the data so that the data obtained can be elaborated holistically and meaningfully.

The finding of the study shows four types of information structure which is usually used and applied by authors to convey messages to the readers in their discourse. That is the theme from the previous rheme, keeping the theme constant, deriving the theme from a "hypertheme" and exposition of a split rheme. The findings also shows that, in the Malay discourse, the division of old information and new information are marked by the theme and rheme. Furthermore, the sentences which always exist in the discourse show that the information flowing process happens from theme to rheme of the sentences. This process happens due to the author who always choose to start conversation in the part of a subject sentences which is marked by the theme to convey old information. Meanwhile, part of the sentences predicate which is marked by rheme, is functioning to deliver new information which is yet known by the readers. The important fact is, the rheme in the sentences act as an information focus.

This research is capable give several suggestions and ideas which are seemed to help author and future author especially in an effort to create a systematic discourse writing and also has its own pattern. Authors, whether deliberately or not, are free to select and determine the patterns of information structure mentioned and arranged it according to his or her taste. Otherwise, the arrangement of information in every sentence based on a certain information structure which has been identified is seen to be able to convey messages effectively and various techniques are employed to present information to readers.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah, dan syukur yang tidak terhingga kepada Allah S.W.T kerana memberi keizinan untuk saya menyempurnakan tesis ini. Ucapan penghargaan dan terima kasih yang tidak terhingga ditujukan kepada Bahagian Tajaan Pendidikan, Kementerian Pelajaran Malaysia kerana telah memilih saya untuk ditawarkan Hadiah Latihan Persekutuan. Sesungguhnya, hadiah yang telah diberikan ini sebenarnya telah membantu merealisasikan impian saya sejak sekian lama untuk menyambung pengajian ke peringkat sarjana.

Setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan terima kasih, saya tujukan khas kepada Prof. Madya Dr. Ahmad Mahmood bin Musanif selaku pengerusi penyelia yang begitu banyak membantu dan sentiasa bersedia memberikan tunjuk ajar sehingga saya berjaya menyiapkan tesis ini dengan sempurna. Terima kasih juga dirakamkan untuk Dr. Azidan bin Abd. Jabar selaku penyelia bersama yang turut membantu saya dalam proses menyiapkan tesis ini.

Penghargaan juga ditujukan kepada Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi yang memberi peluang untuk saya melanjutkan pengajian. Terima kasih juga kepada Sekolah Pengajian Siswazah yang banyak membantu sepanjang proses pengajian saya. Ucapan penghargaan juga ditujukan kepada pihak pengurusan Perpustakaan UPM, pihak Dewan Bahasa dan Pustaka, dan pengurusan Perpustakaan Universiti Malaya kerana telah memberikan kerjasama untuk saya mencari bahan rujukan berkenaan kajian ini.

Akhirnya, ucapan terima kasih dan penghargaan yang tidak terhingga dan paling bermakna juga saya tujukan kepada ayah, mak, suami tercinta dan anak-anak yang selalu memberikan sokongan dan semangat untuk meneruskan pengajian sehingga berjaya.

Terima kasih atas peluang, sokongan dan kerjasama semua.

“ BERILMU BERBAKTI ”

ROSE NIZA BT. SALLEH

GS22974

Tesis ini telah dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia dan telah diterima sebagai memenuhi syarat keperluan untuk ijazah Master Sastera. Ahli Jawatankuasa Penyeliaan adalah seperti berikut:

Ahmad Mahmood Musanif, PhD

Profesor Madya
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pengerusi)

Mohd. Azidan Abdul Jabar, PhD

Profesor Madya
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Ahli)

HASANAH MOHD. GHAZALI, PhD

Profesor dan Dekan
Sekolah Pengajian Siswazah
Universiti Putra Malaysia
Tarikh:

PERAKUAN

Saya memperakui bahawa tesis ini adalah hasil kerja saya yang asli melainkan petikan dan sedutan yang tiap-tiap satunya telah dijelaskan sumbernya. Saya juga memperakui bahawa tesis ini tidak pernah dimajukan sebelum ini, dan tidak dimajukan serentak dengan ini, untuk ijazah lain sama ada di Universiti Putra Malaysia atau di institusi lain.

ROSE NIZA BT SALLEH

28 Februari 2011

SENARAI RAJAH

	Halaman
Rajah 1 : Proses Menentukan Susunan Maklumat Dalam Wacana Ilmiah.	43
Rajah 2 : Susunan Maklumat Tema Daripada Rema Terdahulu.	44
Rajah 3 : Susunan Maklumat Berdasarkan Pengekalan Tema.	46
Rajah 4 : Susunan Maklumat Tema Daripada Hipertema.	48
Rajah 5 : Susunan Maklumat Tema Daripada Perincian Bahagian Rema.	51
Rajah 6 : Kerangka Kajian.	58
Rajah 7 : Analisis Pengekalan Tema	66
Rajah 8 : Analisis Pengekalan Tema	73
Rajah 9: Analisis Pengekalan Tema	79
Rajah 10 : Analisis Tema Daripada Perincian Bahagian Rema	85
Rajah 11 : Analisis Tema Daripada Perincian Bahagian Rema	91
Rajah 12: Analisis Tema Daripada Perincian Bahagian Rema	97
Rajah 13 : Analisis Tema Daripada Rema Terdahulu	102
Rajah 14 : Analisis Tema Daripada Rema Terdahulu	108
Rajah 15: Analisis Tema Daripada Rema Terdahulu	115

Rajah 16 :	Analisis Tema Daripada Hipertema	120
Rajah 17 :	Analisis Tema Daripada Hipertema	126
Rajah 18:	Analisis Tema Daripada Hipertema	132

SENARAI SINGKATAN

ML : Maklumat Lama

MB : Maklumat Baru

T : Tema

R : Rema

FN : frasa nama

FSN : frasa sendi nama

FA : frasa adjektif

FK : frasa kerja

KN : kata nama

KA : kata adjektif

KK : kata kerja

JADUAL KANDUNGAN

	Muka surat
ABSTRAK	ii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	vi
PENGESAHAN	viii
PENGESAHAN	ix
PERAKUAN	x
SENARAI RAJAH	xi
SENARAI SINGKATAN	xiii
BAB	
1 PENDAHULUAN	1
Latar Belakang kajian	1
Pernyataan Masalah	8
Persoalan Kajian	10
Objektif Kajian	10
Kepentingan Kajian	11
Batasan Kajian	13
Bahan Kajian	14
Definisi Operasional	15
Susunan Maklumat	15
Wacana Ilmiah	17
Kesimpulan	17
2 SOROTAN LITERATUR	19
Pengenalan	19
Kajian-Kajian Lalu Yang Berkaitan	20

	Kajian susunan maklumat dalam teks	
	Melayu Klasik	20
	Kajian Susunan Maklumat dalam Wacana	
	Retorik Penglipur Lara Melayu	24
	Kajian Susunan Maklumat dalam Novel	27
	Kajian Susunan Maklumat Dalam Struktur	
	Ayat Kompleks	29
	Kajian Susunan Maklumat Dalam	
	Komunikasi Lisan	31
	Kesimpulan	35
3	METODOLOGI KAJIAN	37
	Pengenalan	37
	Reka Bentuk Kajian	38
	Konsep dan Kerangka Teori	38
	Tema Daripada Rema Terdahulu	44
	Pengekalan Tema	46
	Tema Daripada Hipertema	48
	Tema Daripada Perincian Pecahan Rema	51
	Pendekatan Kajian	54
	Kaedah Kajian	55
	Kaedah Tinjauan Pustaka	55
	Kaedah Analisis Teks	56
	Kerangka Kajian	58
	Kesimpulan	59
4	ANALISIS POLA SUSUNAN MAKLUMAT DALAM WACANA ILMIAH	61
	Pengenalan	61

	Pola Susunan Maklumat Dalam Wacana Ilmiah	62
	Pola Pengekalan Tema	64
	Pola Tema Daripada Perincian Pecahan	
	Rema	83
	Pola Tema Daripada Rema terdahulu	101
	Pola Tema Daripada Hipertema	118
	Kesimpulan	136
5	RUMUSAN DAN CADANGAN	138
	Rumusan	139
	Cadangan Kajian	143
	Penutup	145
	BIBLIOGRAFI	147
	BIODATA PELAJAR	152